

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СХІДНОЇ І СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

Кафедра китайської філології

Курсова робота з китайської філології

на тему:

**СТРУКТУРНІ, ФУНКЦІОНАЛЬНІ, СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ
СИНОНІМІЇ ТА АНТОНІМІЇ В СУЧАСНІЙ КИТАЙСЬКІЙ МОВІ (НА
МАТЕРІАЛІ ТВОРЧОГО ЗДОБУТКУ ЛАО ШЕ)**

Студента групи Пкит 08-19

факультету східної і слов'янської філології

денної форми навчання

Освітньої програми

Китайська мова і література та переклад,

західноєвропейська мова

Спеціальності 035 Філологія

Спеціалізації 035.065 Східні мови

та літератури (переклад включно),

перша - китайська

Тепленка Дениса Валентиновича

Науковий керівник:

к. ф. н., доц. **Щербаков Я.І.**

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ЄКТС _____

ЗМІСТ:

ВСТУП	3
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ АНАТОМІЇ ТА СИНОНІМІЇ	5
1.1. Розрізнення концептів антонімії та синонімії.....	5
1.2. Типи антонімії та особливості їх вживання в сучасній китайській мові.....	9
1.3. Типи синонімії та особливості їх вживання в сучасній китайській мові.....	11
1.4. Структурні, функціональні та стилістичні особливості антонімії в сучасній китайській мові.....	13
1.5. Структурні, функціональні та стилістичні особливості синонімії в сучасній китайській мові.....	16
Висновки до першого розділу.....	19
РОЗДІЛ II. ЯВИЩА АНТОНІМІЯ ТА СИНОНІМІЯ У ТВОРЧОМУ ЗДОБУТКУ ЛАО ШЕ (НА ПРИКЛАДІ ТВОРІВ «ЛОТО ВЕРБЛЮД» ТА «ПІД ПУРПУРНИМИ СТЯГАМИ»)	20
2.1. Життєвий і творчий шлях китайського драматурга Лао Ше.....	20
2.2. Взаємозв'язок антонімії та синонімії в романах «Лото верблюду» та «Під пурпурними стягами» Лао Ше.....	23
Висновки до другого розділу.....	25
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	27
АНОТАЦІЯ	29
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	30

ВСТУП

Курсова робота присвячена вивченню структурних, функціональних та стилістичних особливостей антонімії та синонімії в сучасній китайській мові (на основі творчого здобутку Лао Ше).

Основним етапом вивчення будь-якої мови є набуття навичок спілкування та правильно і чітко висловлювати свої думки. З кожним днем мова та мовна система набуває нового розвитку, тому однією з проблем на сьогодні стало використання правильної лексики у різних контекстах. На сучасному етапі розвитку лінгвістики, у зв'язку з великим зростанням зацікавленості вивчення китайської мови, зросла потреба у вивченні значень антонімії та синонімії, а також їх структурних, функціональних та стилістичних особливостей. Ця проблема є дуже важливою, адже з кожним днем мовні матеріали та лексичні словники поступово збільшуються та збагачуються новими словами, які описують будь-які нові предмети чи явища. Зазвичай антоніми та синоніми використовуються в літературній мові, а також у повсякденному житті.

Актуальність роботи: полягає у вивченні граматики та структури слів у реченні сучасної китайської мови на прикладі здобутку китайського письменника Лао Ше. Лексичні одиниці антонімії та синонімії характеризуються як поляризація емоцій, які вони виражають. Значний внесок у розбір проблематики антонімії та синонімії внесли такі зарубіжні лінгвісти: Жанет Чжицюнь Сінь, Чіара Ромагнолі Р. Браун, Р. Наттел, Цзян Кесінь, Ма Чжень та Лу Цзяньмін.

Мета роботи: розглянути теоретичні засади вживання антонімів та синонімів в ізолюючих мовах в цілому та особливостей синонімії та антонімії в сучасній китайській мові.

Досягнення мети передбачає розв'язання таких завдань:

1. Охарактеризувати антонімію, як явище у сучасній китайській мові;
2. Охарактеризувати синонімію, як явище у сучасній китайській мові;
3. Проаналізувати вживання антонімів у романі Лао Ше «Лото верблюд».
4. Проаналізувати вживання синонімів у романі Лао Ше «Лото верблюд».
5. Проаналізувати вживання антонімів у романі Лао Ше «Під пурпурними стягами».

6. Проаналізувати вживання синонімів у романі Лао Ше «Під пурпурними стягами».

Об'єкт дослідження: явище антонімії та синонімії в сучасній китайській мові.

Предмет дослідження: структурні, функціональні та стилістичні особливості антонімії та синонімії в сучасній китайській мові.

Методи дослідження: для розв'язання конкретних завдань роботи передбачалося застосування *загальнонаукових методів*, зокрема абстрагування, формалізації, індукції та дедукції для огляду стану вивчення досліджуваної проблематики.

Для відбору ілюстративного матеріалу було застосовано *метод суцільної вибірки*.

Для виявлення мовних одиниць в певному контексті використовували *метод контекстуального аналізу*.

Матеріалом дослідження слугували творчий здобуток Лао Ше, зокрема романи «Лото верблюду» та «Під пурпурними стягами».

Практичне значення цього дослідження полягає в можливості використання його результатів в процесі викладання китайської мови, зокрема тихих дисциплін як «Практична граматики китайської мови», «Теоретична граматики китайської мови», «Практичний курс перекладу з китайської мови», а також для подальшого дослідження особливостей китайської граматичної структури. Також напрацьовані матеріали можна застосувати при укладанні методичних матеріалів, посібників та словників.

Структура роботи: курсова робота складається зі вступу, двох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, анотації китайською мовою, списку використаної літератури та джерел. Загальний обсяг роботи становить 34 сторінки.

РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ АНТОНІМІЇ ТА СИНОНІМІЇ.

1.1. Розрізнення концептів антонімії та синонімії.

Лексикологія – це наука до якої ми звертаємось для виділення груп слів за їхнім значенням. Лексикологія вивчає широке коло питань мови, пов'язаних із вивченням значень слів, історією їхнього походження, доцільності вживання в тих чи інших ситуаціях, а також розглядає зв'язок одного слова з іншим (<https://naurok.com.ua/>). Антоніми та синоніми за співвідношенням змісту і зовнішньої форми утворюють групи слів у лексиці. Антоніми та синоніми є основними групами слів за їх значенням в українській мові. Тож, визначимось що таке антонімія та синонімія:

Антонімія (антоніми) – це слова (зазвичай однієї частини мови) або їхні окремі значення, а також стійкі словосполучення, афікси, граматичні форми, зокрема синтаксичні конструкції, які, тісно поєднуючись певною семантичною спільністю, мають максимально протилежні значення. Антонімія найповніше й найвиразніше виявляється у лексиці (Тарасенко, 2023). Тобто антоніми це слова, які мають протиставлення, наприклад: *холодно – жарко, біле – чорне, важкий – легкий, ніч – день, багато – мало* та інші. Антонімія властива всім природнім мовам. Лінгвісти дійшли до висновку, що вона характерна більш для термінологічної лексики. Але варто зазначити, що антонімія більш притаманна термінам, ніж загальноповживаним словам, а також антонімія термінологічних одиниць – не відрізняється від ідентичного явища в загальноповживаній лексиці.

Лінгвісти поділяють антоніми на чотири групи: 1) Векторні; 2) Контрарні; 3) Контрадикторні; 4) Комплементарні.

Векторні антоніми – це слова, які виражають протилежність на спрямування дій, ознак чи властивостей. Наприклад: *піднімати – опускати, збирати – розбирати*.

Контрарні антоніми – це слова, які виражають якісну протиставленість, і утворюють градуальні опозиції. Наприклад: *нижній (рівень) – середній – верхній, молода (жінка) – нестара – середніх літ – літня – стара*.

Контрадикторні антоніми – це слова, які утворюються за допомогою префікса *не-* та не мають визначеності. Наприклад: *дорогий – недорогий, високий – невисокий, маленький – немаленький*.

Комплементарні антоніми – це слова, які доповнюють одне одного до родового відмінку, а також за своїм характером є граничними. Заперечення одного з них, як доповнює та надає значення іншому. Наприклад: *живий – мертвий (не+живий – мертвий)*.

Антоніми бувають загальноовживані (постійні) та контекстуальні. Загальноовживані антоніми мають протилежне значення й поза контекстом (*сум – радість*); контекстуальні ж набувають протилежного значення тільки в контексті внаслідок переносного вживання слова. Наприклад: у вислові «Не бійтесь заглядати у словник: це пишний яр, а не сумне провалля» (М. Рильський) завдяки контексту сприймаються як антоніми пари слів *пишний – сумний, яр – провалля* (<https://uk.wikipedia.org/>).

Антоніми поділяються на однокореневі та різнокореневі. Однокореневі – становлять групу лексико-граматичних антонімів, наприклад: *прихід – відхід, орієнтація – дезорієнтація, революція – контрреволюція*. Різнокореневі – становлять групу лексичних антонімів, наприклад: *швидко – повільно, красивий – жахливий, спека – мороз*.

Елементарною одиницею антонімічного протиставлення є значення слова, як і в синонімії. Тому одне й те саме багатозначне слово може належати до різних антонімічних рядів і пар, наприклад: *вільний (клас) – зайнятий, вільна (країна) – залежна, вільна (людина) – кріпак*.

«Антонімія можлива і в інших частинах мови. Наприклад, в дієсловах: *купити – продати, ховати – шукати*, або в прислівниках: *добре – погано, рано – пізно*. Антонімічні пари у іменників характерні для наступних груп:

1. Слова, що позначають людські почуття і властивості характеру: *сміливість – боягузтво, м'якість – жорстокість*.

2. Слова, що позначають діяльність або стан людини або суспільства: *лінь – активність, пияцтво – тверезість*.

3. Слова, що позначають час: *початок – кінець, ранок – вечір*.

4. Деякі інші стани: *спека – холод, прозорість – каламутність*.

Прийменники, що пропускають антонімічні відносини, в семантико – тематичному плані представлені тимчасовими і просторовими аспектами:

1. Прийменники, що виражають часові відносини: *після – до, з – до*.

2. Прийменники, що виражають просторові відносини: *униз – уверх, до – від, у – з, під – над*» (Межуєва, 2018, ст. 365).

Існує ще внутрішньослівна антонімія, за якої одне слово поєднує в собі протилежні значення. Наприклад, слово *позичати* має значення «давати в борг» і «брати в борг», слово *напевно* поєднує значення «можливо» і «безперечно, точно», слово *безцінний* має значення «дуже цінний» і «нічого не вартий». Поляризація значень у межах одного й того ж слова називається енантіосемією (<https://pidru4niki.com/>). Тобто енантіосемія – це розвиток у слові антонімічних значень, їхня поляризація (Філон, 2010, ст. 147). Китайський літературознавець – Цянь Чжуншу в свій час наводив приклади енантіосемії в китайській мові: «*废*» - встановлювати, скасовувати; «*已*» - лікувати, помирати; «*革*» - змінювати, шкура, видаляти. Енантіосемічність останнього слова проявляється в тім, що саме шкуру важко змінити або скинути, отже, ідея змінювання почала пов'язуватися з нею. Сам Цянь Чжуншу називав цей феномен «зворотним символізмом» (кит. 反象以徵) (<https://uk.wikipedia.org/>).

Можемо сказати, що антонімія – це важливий стилістичний засіб, вона є основою стилістичних прийомів антитези, суть якої полягає в зіставленні протилежних явищ, образів для посилення враження та оксиморона, тобто поєднання контрастних за змістом понять, що разом дають нове уявлення (Кочерган, 2001, ст. 206).

Синонімія це розділ науки, що вивчає синоніми. Синонімія вивчає подібність слів, морфем та фразеологічних одиниць. Слід зазначити що термін синонімія – це не тавтологія. «Тавтологія – у риторичі, використання повторювання або надлишковості у мові, коли одна частина висловлювання повністю або частково дублює зміст іншої»

(<https://uk.wikipedia.org/>). Синоніми – це різні за звучанням і написанням слова, які мають близьке або тотожне значення. Синоніми використовують, щоб збагатити виразність мови та уникнути одноманітності (тавтології) в тексті (<https://goroh.pp.ua/>). Тобто синоніми це ті слова, які схожі за значенням і надають новий відтінок слову, наприклад: *метелиця – завірюха – хуртовина – хурделиця, краса – врода – ліпота, бажати – хотіти – мріяти.*

Синоніми за ступенем синонімічності поділяють на часткові та абсолютні.

Часткові синоніми – це синоніми, які збігаються не повністю. Вони можуть набувати стилістичні функції та емоційно-експресивні забарвлення. В свою чергу часткові синоніми поділяються на стилістичні, семантичні та семантико-стилістичні синоніми.

1) Стилiстичні синоніми мають емоційно-експресивні забарвлення. Наприклад: *обличчя – рожка – пика, обдурити – обвести – надути.*

2) Семантичними синонімами ми можемо назвати ідеографічними, тобто це такі синоніми, які набувають нових відтінків значень. Наприклад: *мужній – сміливий – відважний, розійтися – покинути – розлучитися.*

3) Семантико-стилістичні синоніми одночасно поєднують відтінки значень та стилістичні забарвлення. Наприклад: *іти – плентатись (іти повільно) – пертись (іти інтенсивно).*

Отже, стилістичні, семантичні, семантико-стилістичні різновиди синонімів не тільки набувають нових відтінків значення і емоційно-експресивних забарвлень, а ще й характеризується різною сполучуваністю та не завжди можуть взаємозамінюватися.

Абсолютні синоніми – це повні синоніми, які однакові за лексичним значенням. Вони не мають сполучуваність, відтінки значень та емоційні забарвлення. Цим синонімам притаманно взаємозамінюватись у контекстах. Наприклад: століття – сторіччя, правопис – орфографія, оплески – аплодисменти. В звичайній мові вони є лише тимчасовим явищем, адже набувають різних стилістичних та семантичних відтінків. Наприклад від латині слова *народний* та *вульгарний* були синонімами, але в сучасній українській мові слово *вульгарний* набуло значення – *грубий, некоректний.*

До того ж, синоніми поділяються на такі види: фонетичні синоніми, фразеологічні синоніми, морфологічні синоніми, синтаксичні синоніми та словотвірні синоніми.

1) Фонетичні синоніми – утворює різні форми слова, які в свою чергу утворюються внаслідок чергування голосних та приголосних букв. Наприклад: *вже – уже, іти – йти, вчитель – учитель*.

2) Фразеологічні синоніми – це синоніми, в яких присутні фразеологічні одиниці, що позначають одне й теж саме поняття. А сам фразеологізм може поєднуватись з іншим фразеологізмом або нейтральним словом. Наприклад: *ставати дибки – ставати вертикально, ставати на задні ноги, чинити опір*.

3) Морфологічні синоніми – це синоніми, які мають різні форми слова та позначають одне й теж саме поняття. Також цей вид синонімів має два компонента синонімічних пар. Перший компонент – це нейтральні синонімічні пари, з точки зору літературної нормативності, а другий компонент – це літературні синонімічні пари, з обмеженим діапазоном вживання. Наприклад: *літає – літа, одної – однієї, читає – чита, бачить – баче, любить – любе*.

4) Синтаксичні синоніми – це синоніми, в яких присутні різні синтаксичні конструкції, для вираження однієї й тієї ж думки. Важливість вияву синтаксичної синонімії є паралельне вживання сполучникових та безсполучникових речень. Наприклад: *не змогти домовитись – ні до чого не привести – не досягти консенсусу*.

5) Словотвірні синоніми – наявність префіксально-суфіксальних утворень, наділених різними семантико – стилістичними відтінками: *писав, написав, понаписував, пописав* (Кочерган, 2008, ст. 150).

Можемо сказати, що синоніми – це слова, що називають одне і те ж саме явище по-різному, виділяючи в ньому різні його сторони і характеризуючи його з різних точок зору, таким чином відсутня можливість довільної заміни одного синоніма іншим без зміни значення висловлювання.

1.2. Типи антонімії та особливості їх вживання в сучасній китайській мові.

У китайській мові, антоніми, утворюються за допомогою протиставлення слів, що мають протилежне значення. Наприклад, «大» (dà) – *великий*, «小» (xiǎo) –

маленький. Ці слова є антонімами, адже вони протилежні за значенням. Також, слід звернути увагу, що в китайській мові є багато слів, які мають кілька значень, тому залежно від контексту вони можуть набувати значення як антонімів, так і синонімів. Наприклад, «昨天» (zuó tiān) – *вчора*, «明天» (míng tiān) – *завтра*. Ці слова є антонімами, адже вони протилежні за значенням, але у контексті часу, а не в сенсі розміру чи кількості.

З точки зору взаємного семантичного зв'язку, антоніми сучасної китайської мови поділяються на чотири класифікації: 1) Комплементарні антоніми; 2) Градуйовані антоніми; 3) Спрямовані антоніми; 4) Реляційні антоніми (Wang Wei, 2016, ст. 55).

1) Комплементарні антоніми «互补反义词». Комплементарні антоніми семантично виражають контрадикторні відношення (Leech, 1983). Тобто у концептуальній області є лише дві сторони, і між ними нічого немає. Наприклад: «生 – 死» (shēng – sǐ) *життя – смерть*, «对 – 错» (duì – cuò) *правильно – неправильно*, «内 – 外» (nèi – wài) *всередині – зовні* (张庆云. 张志毅, 2004; 黄伯荣. 廖序东, 2005; 蒋绍愚, 1989).

2) Градуйовані антоніми «相对反义词». Градуйовані антоніми за своєю семантикою протилежні. Мається на увазі що ця класифікація антонімів в основному – прикметники, які зазвичай можуть набути прислівникового ступеня. Наприклад: «高 – 矮» (Gāo – ǎi) *високий – низький*, «长 – 短» (zhǎng – duǎn) *довгий – короткий*, «深 – 浅» (shēn – qiǎn) *глибокий – мілкий*, «好 – 坏» (hǎo – huài) *добрий – поганий* (Lyons, 1977; 朴镇秀, 2009).

3) Антоніми напрямку «方向性反义词». Антоніми напрямку – це ряд антонімів утворених на основі спрямованості до протилежності. В сучасній китайській мові, антоніми напрямку, можуть включати іменники, дієслова, прислівники, але за семантикою вони виражаються напрямком, наприклад «前 – 后» (qián – hòu) *вперед – назад*. На основі розширення просторового відношення, антоніми напрямку можуть

виражатись конкретними діями або речами (Cruse, 1986). Але варто зазначити, що ця класифікація поділяється на підгрупи, які за своєю будовою мають різні значення:

- a) У просторовому відношенні, іменник або прислівник виражає протилежні антоніми за напрямком руху. Наприклад: «上 – 下» (shàng – xià) *вгору – вниз*, «向前 – 向后» (xiàng qián – xiàng hòu) *вперед – назад*.
- b) У розширеному просторовому відношенні, часовий іменник виражає протилежність до часу. Наприклад: «之前 – 之后» (zhī qián – zhī hòu) *до – після*.
- c) У розширеному просторовому відношенні, іменник вказує на два протилежні полюси або різні напрямки. Наприклад: «顶 – 底» (dǐng – dǐ) *вершина – низовина*, «开始 – 结束» (kāi shǐ – jié shù) *початок – кінець*.
- d) Дієслова, які означають рух або зміну в протилежному напрямку, є також антонімами напрямку. Наприклад: «上升 – 下降» (shàng shēng – xià jiàng) *підійматись – опускатись*. Але є ще такі дієслова, які виражають абстрактне значення. Наприклад: «出现 – 消失» (chū xiàn – xiāo shī) *з'явитися – зникнути*.

4) Реляційні антоніми «关系反义词». Реляційні антоніми в основному базуються на семантичній протилежності, яка існує в спорідненості чи соціальних відносинах. Наприклад: «父母 – 孩子» (fù mǔ – hái zi) *батьки – діти*, «丈夫 – 妻子» (zhàng fu – qī zi) *чоловік – дружина* (胡壮麟, 1988/2001).

1.3. Типи синонімії та особливості їх вживання в сучасній китайській мові.

Синонімія в сучасній китайській мові – це явище, де два або більше слів мають схожий характер чи однакове значення. Ці слова можуть використовуватись в різних стилях мови або контекстах, але за значенням вони мають схожість. Наприклад, китайські слова «大» (dà) *великий*, і «巨大» (jù dà) *величезний* – ці слова хоч і пишуться по-різному, але мають однакове значення. Також до прикладу ми можемо взяти китайські слова «小» (xiǎo) *маленький*, і «小型» (xiǎo xíng) *крихітний* – вони також мають одне значення, а також вживатись у різних контекстах. Позиція синонімії в сучасній китайській мові дуже важлива, адже люди які розбираються та знаються в цій сфері, набагато легше підібрати слово до конкретної ситуації.

В явищі синонімія китайської мови, можна виділити їх особливі класи, які обумовлені особливим класом китайської писемності та своєрідністю нормативної сполучуваності лексичних морфем.

Лінгвістам, які досліджували лексикологію, зокрема синонімію, вдалося виокремити три типи китайської синонімії:

1) Перший тип синонімії – представлені односкладовими словами. Але в китайській мові їх чисельність надто не велика, адже більшість з них відносяться до базової лексики китайської мови. Наприклад: «胖» (pàng) *товстий* – «肥» (féi) *пухкий*, «瘦» (shòu) *худий* – «细» (xì) *тонкий*.

2) Другий тип синонімії – представлені як односкладовими, так і багатоскладовими словами. Варто зазначити, що цей тип синонімії поділяється на дві підгрупи:

а) Синоніми, які не мають загальних компонентів. Наприклад: «目» (mù) *очі* – «眼睛» (yǎn jīng) *очі*, «头» (tóu) *голова* – «脑袋» (nǎo dai) *голова*.

б) Синоніми з частково схожими компонентами. Один із своєрідних явищ в ієрогліфічній писемності китайської мови, коли двоскладові слова мають однакове звучання, але в той час в одній зі своїх частин виражаються різними ієрогліфами, і тільки тоді вони надають слову додаткових семантичних відтінків. Варто зазначити, що в цій підгрупі, слова можуть набувати особливостей синонімів та омонімів. Тож вони ще мають назву – омонімічні синоніми.

3) Третій тип синонімії – представлені багатоскладовими словами, які складаються з двох або більше складів. Вони поділяються на три підгрупи:

а) Синоніми з однаковими компонентами, але з різним вживанням. Наприклад: «想着» (xiǎng zhe) і «着想» (zhuó xiǎng) – *думати про щось/когось*, «替代» (tì dài) і «代替» (dài tì) – *замінити*.

б) Синоніми, які частково збігаються з компонентами. В синонімічній парі, один компонент може займати місце на початку або в кінці слова, при цьому

значення не змінюється. Наприклад: «益处» (yì chù) і «好处» (hǎo chù) – *користь/вигода*, «保护» (bǎo hù) і «保卫» (bǎo wèi) – *захистити*.

- с) Синоніми, які не мають спільних компонентів. Невелика частка синонімів цієї підгрупи, це слова, які мають тотожне значення, іншими словами – абсолютні синоніми. В цій підгрупі синонімів більше у кількісному співвідношенні, ніж синонімів із спільними компонентами. Наприклад: «星期» (xīng qī) і «礼拜» (lǐ bài) – *тиждень*, «日» (rì) і «号» (hào) – *число*.

Слід зазначити, що омоніми – це протиположність синонімам, тобто це такі слова, які звучать однаково, але при цьому мають різне значення (Кочерган, 2008, ст. 198). Також до особливих класів синонімічних слів відносять омонімічні синоніми (які ми згадували у другому типі синонімії). Здійснення омонімічних синонімів, як лексичних одиниць мови, тільки на письмі. В цьому типі синонімів, слова не утворюють синонімічні ряди, а здійснюють тільки нечисленні пари синонімів. Наприклад: «变幻» (biàn huàn) і «变换» (biàn huàn) – *змінюватись*.

1.4. Структурні, функціональні та стилістичні особливості антонімії в сучасній китайській мові.

Ми вже визначили, що антонімія виникає за рахунок порівняння предметів або явищ, для того щоб поляризувати семантичний простір. Відмінність між логічними та лінгвістичними аспектами антонімії – присутня. Адже, сутністю антонімічних зв'язків слугує від подачі людського мислення. Слід звернути увагу, що антонімічні зв'язки не можуть виникати внаслідок суперечності між предметами та явищами, а внаслідок протилежності їх значень.

З іншого боку, антонімія може розглядатися у вузькому та широкому розумінні. Вузьке розуміння – охоплює контрастність, тобто відмінність властивостей явищ чи понять. А широке розуміння – передбачає несумісність існування двох явищ, яке можливо за таких випадків:

- а) Контрадикторність (одне явище містить певні властивості, а інше – цих властивостей не має);

b) Контрарність (певна частина властивостей явища протиставляється певній частині властивостей іншого явища) (Нестернко, 2014, ст. 98).

Лінгвісти Чарльз Лі та Сандра Томсон у своїй книзі «Mandarin Chinese» надають чітку позицію антонімічним прикметникам, що утворюють іменні сполуки. Семантичний зв'язок між прикметниками в цьому класі сполук є антонімічними. Сполука, яка утворена двома антонімічними прикметниками є іменником, а значення цього іменника є якістю біполярної крайності, яка сигналізується двома складовими прикметника. Побудова така: прикметник + прикметник – вони і є антонімами, а сполучення є іменником. Наприклад: «冷 – 热» (lěng – rè) *холодно – жарко (мається на увазі про температуру)*, «快 – 慢» (kuài – màn) *швидко – повільно (мається на увазі про швидкість)*. Тому очевидно, що антонімічні сполуки завжди мають складову, яка вказує на позитивний полюс, перед складовою та негативний полюс. Ця домовленість щодо впорядкування складових сполук є незворотною (Li; Thompson, 1981, ст. 81).

Стилістичною особливістю антонімії є те, що антоніми уточнюють характер понять, сприйняті вираженню точності та однозначності. А розуміння суперечностей та відмінностей дає змогу зрозуміти емоційне забарвлення комунікації. А ще встановити зв'язки між одиницями мовлення та їх місце в системі мови. За семантичними критеріями антоніми поділяються на три групи: комплементарні, контрарні та векторні.

1) Комплементарні антоніми – позначають два видові поняття, які взаємодоповнюються і разом становлять певне родове явище. Цей тип антонімічного зв'язку не передбачає існування проміжних ланок (мезоніма), а сам зв'язок виникає внаслідок заперечення явища чи поняття. Тобто антонімічний зв'язок виникає за участі заперечної частки «不» (bù) *-не*, й заперечного префіксу «反» (fǎn).

2) Контрарні антоніми – характеризується наявністю двох діаметрально протилежних видових понять певного родового явища та передбачає існування (мезоніма), від якого поширюється гра дуальна характеристика явища, дії чи ознаки. Тобто їхньою особливістю є те, що межа виявлення ознаки позначають самі антоніми.

Саме градуальність значень чи ступінчастість є основною диференційною ознакою цієї групи антонімічного зв'язку.

3) Векторні антоніми – позначають винятково дві протилежно спрямовані дії чи ознаки, значення яких протиставляються одне одному. Саме векторна антонімія притаманна сучасній китайській мові, оскільки визначення мезоніма для емоцій є неможливим, а використання заперечних часток і префіксів – не є характерним для цих лексичних одиниць (Нестеренко, 2014, ст. 99).

За характером співвідношення коренів антонімічних лексем, мовознавці поділяють їх на однокореневі та різнокореневі. Тобто однокореневі антоніми – після приєднання афікса виникає протилежність двох лексем, що за своїм змістом надає протилежного значення слову. А різнокореневі антоніми – мають лише різні основи з протилежними значеннями.

У випадку однієї і тієї ж логічної категорії, антоніми розділяють на суперечливі поняття та протилежні поняття, які входять до складу основних антонімів. Лінгвісти припускають, що суперечливі та протилежні відношення є необхідними умовами для китайських антонімів (张庆云. 张志毅, 2009, ст. 49).

1) Суперечливі відношення – можуть утворювати абсолютний або додатковий антонім, який є найменш суперечливим в академічних колах і обговорювався у відповідних дослідженнях. Лінгвісти вважають, що розширення слів у суперечливому відношенні є абсолютно відразливим, а сума їх розширень дорівнює розширенню понять, до якого вони належать (石安石. 詹人凤, 1983, ст. 50). Наприклад: «是 – 非» (shì – fēi) *є/бути – не є/не бути*, «男 – 女» (nán – nǚ) *чоловік/чоловіча стать – жінка/жіноча стать*. Тобто між цими суперечливими відношеннями не має проміжного терміну. Антоніми з цією групою відношення є взаємовиключними, водночас вони абсолютно протилежні за своєю семантикою та суперечливі за своєю логікою.

2) Протилежні відношення – це особливий тип відношення, оскільки слова не становлять ствердно-заперечну позицію, а представляють зворотній зв'язок між двома сутностями. Ці антонімічні відношення зазвичай проявляються у взаємо-

соціальної спорідненості або в часовій та просторовій сфері. Лінгвісти стверджують, що в цих антонімічних відносинах присутні три підгрупи: 1) Протилежне протиставлення напрями та часу; 2) Протилежне протиставлення в суспільних відносинах; 3) Протилежне протиставлення в процесі діяльності поведінки (胡壮麟, 1988/2001, ст. 51). Наприклад: у соціальному відношенні слово «爷爷» (yéyé) *дідуся* – є противага слову «奶奶» (nǎinai) *бабуся*, і «孙子» (sūnzi) *онук*.

Говорячи про семантичну основу утворення антонімів, варто зазначити що не всі слова стосуються суперечливого відношення та протилежного відношення. Під час визначення антонімів, варто звернути увагу на наступні вимоги:

1) З точки зору логіки, основною логічною основою антонімів є концептуальна сумісність і несумісність;

2) З семантичної точки зору, антоніми можуть лише суперечити одне одному або протиставлятися за певною семантичною ознакою;

3) З точки зору лексичних та семантичних зв'язків, визначення антонімів має враховувати не лише те, що антоніми є семантично протилежними за значенням, але також те, що відмінності у поєднанні та співставлення пар слів, які є взаємними антонімами, можуть зустрічатись у різних контекстах;

4) З точки зору семантичної системи, антоніми відносяться до семени (семантична одиниця мови), і не має бути на рівні слів (Wang Wei, 2016, ст. 52-54).

1.5. Структурні, функціональні та стилістичні особливості синонімії в сучасній китайській мові.

Що стосується синонімічних зв'язків, то вони проявляються у функціях окремих синонімів та стають все більш зрозумілишими у порівнянні. Слова синоніми утворюють пари, які вже в свою чергу поєднуються у групи. Про слова із синонімічним зв'язком не можна говорити виходячи за рамки тих чи інших об'єднаних лексичних одиниць. Ряд синонімів, об'єднаних за близькістю значень, утворює синонімічний ряд. При аналізі синонімічних зв'язків, утворених між словами, при описі синонімічного ряду прийнято виділяти кореневе слово, яке є найбільшим смисловим значенням, а також є стилістично нейтральним. Таким чином воно

дозволяє виступати, як домінантом, у синонімічному ряді. Синонімічні ряди, будучи неоднаковими за кількістю вхідних до їх складу лексичних одиниць, можуть складатися з необмеженого числа синонімів.

У китайській мові існують синонімічні ряди із відкритою структурою та закритою структурою:

1) Відкрита синонімічна структура – незамкнений словниковий ряд, який допускає різні зміни чи доповнення та не має обмеження серед лексичних одиниць. Китайська мова, яка нараховує в собі велику кількість синонімів, створює необмежені можливості для побудови синонімічних рядів із відкритою структурою, що об'єднується у своєму значенні велику кількість синонімічних слів різних класів. Наприклад: «保护» (bǎo hù) *охороняти*, «保全» (bǎo quán) *зберегти (в цілому)*, «保卫» (bǎo wèi) *захищати*, «保存» (bǎo cún) *зберігати*, «卫护» (wèi hù) *оберігати* – загальне значення цих слів *зберігати*.

2) Закрита синонімічна структура – незмінний синонімічний ряд, який складається з кількох лексичних одиниць двоморфемного складу, що в свою чергу послідовно поєднується між собою за способом словоскладання. В китайській мові, ця структура існує завдяки широкій комбінаційних морфем (найменша частина слів, що має повне значення). Ряди синонімів із закритою структурою мають двоскладове слово, яке є домінантною лексичною одиницею. Частіше вони являють собою групи смислових синонімів, їх також можна назвати синоніми відтінків. Вони передають смислові відтінки окремо взятого значення. Наприклад: «误» (wù) – «舛误» (chuǎn wù) *помилка (промах)*, «舛» (chuǎn) – «舛错» (chuǎn cuò) *помилка (випадкова)*, «错» (cuò) – «错误» (cuò wù) *помилка (помилкове рішення)*.

Варто зазначити, що в межах одного синонімічного ряду не слід поєднувати слова з позитивною та негативною оцінкою, адже така побудова зруйнує синонімічний ряд. Якщо поєднати слово з позитивним емоційно-оцінним значенням та слово з негативною оцінкою, то вийде швидше антонім, ніж синонім, тому варто бути обережнішим. Слова, які мають суб'єктивну оцінку, потрібно зіставляти із словами нейтрального характеру.

Синонімічний ряд, представляє тонку деталізацію смислових відтінків значень. Тому він зіставляє приналежність слів до функціонального стилю. Стильова приналежність може ускладнюватись додатковим емоційно-оцінним відтінком. В свою чергу експресивно-стилістичні та функціонально-стильові значення переплітаються.

1) Відмінково-сміслові синоніми – між відмінностями синонімів та властивих розділових ознак оснований на додаткових семантичних відтінків, що уточнюють значення основного поняття. Актуальність цих синонімів полягає у думці мовці або у конкретних ситуаціях. Таким чином вони виконують сенсорозрізнявальну функцію. Відтінково-смісловим синонімам притаманні найрізноманітніші ознаки. Часто синонімічні слова цього класу уточнюють різницю здійснення близьких за значенням дій та вчинків. Наприклад: «*隐瞒缺点*» (yǐnmán quēdiǎn) *приховувати недоліки*. Перша частина вживається стосовно до людей або предметів, а друга частина вживається переважно по відношенню до абстрактних понять.

2) Експресивно-стилістичні синоніми – з цими відтінками пов'язані різні ознаки синонімів та властиві їм особливості. Синоніми цього класу, крім основного предметного значення, передають суб'єктивну оцінку мовця. Вони виконують експресивно розрізнявальну функцію. Наприклад: «*亲爱的朋友*» (qīn'ài de péngyǒu) *любий друже*.

3) Функціонально-стилістичні синоніми – синоніми цього класу мають різні ознаки, які визначаються додатковими відтінками, пов'язаними з особливістю вживання слів. Значення синонімів цього класу полягає в тім, щоб додати висловлюванню стилістичне забарвлення, характерне для конкретної сфери спілкування. Вони виконують стильову розрізнявальну функцію. Для прикладу візьмемо слова, які утворені нейтрально літературними словами і словами, які часто вживаються у розмовній китайській мові: «*年青人*» (nián qīng rén) – «*小伙子*» (xiǎo huǒ zi) *юнак – хлопець*, «*太阳*» (tài yáng) – «*日头*» (rì tou) – *сонце*.

Отже, зв'язок антонімії та синонімії підтверджує системність явищ, їх взаємовплив і взаємозумовленість.

Висновки до першого розділу

Можемо прийти до висновку, що в цьому розділі описуються структурні, функціональні та стилістичні особливості явищ антонімії та синонімії, як в повсякденному світі, так і в сучасній китайській мові. Антоніми та синоніми переважно грають важливу роль в сучасному світі, здебільшого в літературі. Нам вдалося зрозуміти, що явище антонімії та синонімії існують у мові, як найважливіші різновиди семантичних відношень.

Слід зазначити, що антоніми та синоніми того чи іншого слова разом входять до однієї лексико-семантичної групи слів. Але варто розуміти, що в цих групах слів, є також ряди слів, які згрунтовані на основі відповідних понять, що висловлюють зв'язок між предметами та явищами дійсності.

Останнім завданням в цьому розділі було визначення структурних, функціональних та стилістичних особливостей в сучасній китайській мові. Китайська антонімія поділяється на такі категорії: комплементарні, контрарні та векторні антоніми. А китайська синонімія поділяється на: відмінково-сміслові, експресивно-стилістичні синоніми та функціонально-стилістичні синоніми. Ми беремо до уваги посібники та статті китайських лінгвістів, які досліджували саме цей феномен в китаєзнавстві.

РОЗДІЛ II. ЯВИЩА АНТОНІМІЯ ТА СИНОНІМІЯ У ТВОРЧОМУ ЗДОБУТКУ ЛАО ШЕ (НА ПРИКЛАДІ ТВОРІВ «ЛОТО ВЕРБЛЮД» ТА «ПІД ПУРПУРНИМИ СТЯГАМИ»).

2.1. Життєвий і творчий шлях китайського драматурга Лао Ше.

Лао Ше (老舍, Lǎo Shě) – великий та відомий китайський письменник, народився 3 лютого 1899 року, в місті Пекін. Його батько за національністю був маньчжуром, стояв на службі охорони імператорського «Забороненого міста». Був убитий, під час Іхетуанського (присутня назва «боксерське») повстання 1899 – 1901 рр (<https://uk.wikipedia.org/>).

Взагалі придушення Іхетуанського (义和团运动, Yìhétuán yùndòng) повстання почалося 14 серпня 1900 року. Війська восьми країн увійшли до Пекіну для придушення «Боксерського» повстання. Як результат напруженості між представниками іноземних країн, котрі мали в Китаї свої комерційні інтереси, і патріотично настроєними корінними жителями, які в свою чергу були підтримуваними імператрицею Цзісі, 20 липня у Пекіні почалося повстання «Духовних кулаків», котрих західні місіонери прозвали «боксерами», з цього ж і друга назва цього повстання, за специфічні рухи під час магічних заклинань, котрі нагадували рухи боксерів. На той час більше 100 тисяч «боксерів» взяли в облогу дипломатичне містечко в Пекіні, спалюючи християнські церкви та вбиваючи людей європейської зовнішності у місті. Через деякий час, аналогічні дії охопили весь Північний Китай, де присутність іноземних військ привела до особливого та великого занепаду економіки Китаю. В свою чергу, для боротьби з повстанцями було створено спеціальний загін військ, який налічував в собі 19 тисяч солдат, і в якому головну роль виконували японські, британські, німецькі та французькі війська. Згодом, війська все ж таки виграли цю боротьбу і вже 14 серпня зайшли в Пекін, де звільнили заручників. Повстання «боксерів» було придушено, а імператорський двір втік з міста на Північ (<https://www.jnsm.com.ua/>).

Після того як батько помер, сім'я опинилась у дуже скрутному становищі. Мати, яка була прачкою, працювала з усіх сил, щоб прогодувати сім'ю. Саме матір

надала Лао Ше перші уроки китайської історії народу, в свою чергу він напише про це у своїй книзі «Старий віл, розбити віз». Коли хлопцю виповнилось 7 років, він зміг вступити у приватну школу, в якій здобув освіту, напрямку вивчення давньокитайської конфуціанської філософії. Після тривалого часу навчання, в 1913 році, юний Лао Ше вступив у вчительську семінарію Пекіну, де проводились безкоштовні заняття. Згодом Лао Ше знайомиться з класикою китайської літератури – танською новелою, яка була створена на основній мові веньян. Він читав багато романів та творів сучасних, на той час, авторів, в яких в основному була присутня мова байхуа. Лао Ше намагався писати свої власні вірші, але поєднувати це зі своїм життям, не було в думці.

В 1918 році, китайський письменник закінчив семінарію і почав працювати вчителем четвертих класів пекінської школи. А згодом займає посаду директора у початковій школі Тянцзінь. Під час руху «4 травня», який був за рахунок війни між захисниками монархії та лібералами, проходить молодість письменника. Саме тоді, він замислюється про проблему літератури сучасного Китаю, але не приймає участі в боротьбі. Лао Ше стає вільним слухачем Янцзунського університету 1922 року, а потім й вивчає англійську мову.

Рух «4 травня» - подія відбулася 4 травня 1919 року, коли пекінські студенти провели багатолюдний мітинг, проти підписання Версальського договору. Студенти закликали уряд виступити на захист національних інтересів. Також до студентів приєдналася велика кількість звичайних людей, але китайському уряду це не сподобалось, і вони відкрили вогонь по людям. В знак протесту, студенти не пішли на заняття 5 травня, їх також підтримали студенти Шанхаю, Тянцзіня та інші. Патріотичні виступи призвели до бойкоту японських товарів, адже японські робітники текстильних фабрик також вийшли на мітинг. Це протистояння набирало великих обертів, а зокрема в Шанхаї. Все ж таки влада змушена була прислухатись до свого народу, і вже будучи в Парижі китайська влада не підписувала Версальський договір (<https://eduknigi.com/>). «Рух 4 травня – це величний соціально-революційний рух, ініційований китайським народом з метою урятування нації від загибелі, захисту національної гідності та об'єднання нації. Рух 4 травня – це ідеально-просвітницький

рух за нову культуру, який сприяв поширенню нових ідей, нової культури та нових знань» (Коваль, 2019).

В період з 1924 – 1929 років, письменник їде до Англії, де влаштовується вчителем китайської мови в Оксфордському університеті, де паралельно вдосконалює англійську мову. Тут він познайомився з поезією європейського письменника Чарльза Діккенса «Ніколас Нікльбі». Ця поезія надихнула Лао Ше написати твір про роздуми своєї Батьківщини. Так в 1926 році, він написав свій перший роман «Філософія шановного Чжана». Коли Сюй Дішань, близький товариш Лао Ше, який був ініціатором створення «Літературного товариства», прочитав його твір, порекомендував йому опублікувати свої роздуми. Так, його перший роман було опубліковано в пекінському журналі «Сяошо Юебао» у липні 1926 року.

Наступний роман китайського письменника називається «Чжао Цзи-юе» в 1927 році. В романі розповідається про студентське життя головного героя та його друзів, які обирають життя в насолоду. Але згодом головний герой міняє свою думку щодо цього, і врешті-решт вирішує змінювати своє життя. В романі, це описано у фінальній сцені, коли Чжао розповідає про свої наміри на могилі свого товариша, який хотів змінити правові порядки за допомогою терористичних актів.

В 1928 році, виходить ще один роман під назвою «Ер Ма». Головний сюжет цього роману закладається в звичайному житті китайців у Англії та знущанням європейцями над ними.

1929 року, Лао Ше покидає Англію, проводить три місяці у Парижі, і згодом добирається в Сінгапур, де отримує посаду вчителя школи для китайських емігрантів. Саме в цьому місці, у нього починається робота над китайською казкою «День народження маленького По» 1931 року. В цьому ж році пов'язує своє життя з художницею Ху Цзенцін. У цей самий рік, Лао Ше повертається на Батьківщину, де відразу йому пропонують місце на посаді професора університету міста Цзінань. Під час проживання в цьому місті, письменник працює над наступним своїм романом «Озеро Дамінху», де розповідається про трагічну долю матері та доньки, які змушені були торгувати собою. Але роман не встиг вийти на світ, рукопис був знищений протягом нападу японських військ на Шанхай 1932 році.

В 1933 році, був опублікований роман «Розлучення», в якому було змальовано еволюцію свідомості маленької людини, яка в свою чергу приходить до висновку змінення нікчемного життя. Але як змінити цю ситуацію, головний герой не знаходить способу, та й автор не відтворив цього в своєму романі. Також, Лао Ше публікує роман-антиутопія «Нотатки про Котяче місто». Сюжет загострюється до котячої держави на Марсі – це можна сказати хід думок автора, щодо порядків гомінданівському Китаї.

Під час війни, китайський письменник змінив свій жанр творчості. І все більше публікував різні статті у пропагандистських журналах. В березні 1938 році, була основана «Все-китайська асоціація працівників літератури і мистецтва з опору ворогів», де через місяць Лао Ше став головою цього департаменту. В цей час письменник загострив свою увагу до фольклорних жанрів, і написав п'єсу «Повернемось» та комедію «Ключчя туману». А в 1944 році, вийшов у світ роман «Кремація», в якому йшлося про війну.

Після того, як була проголошена Китайська Народна Республіка, Лао Ше повернувся на Батьківщину, де в 1950 році, написав п'єсу «Канава Драконячий вус», в якому йшлося про околиці Пекіну. Після чого його визнали – Народним діячем мистецтв.

Смерть великого китайського письменника, так і залишається нерозкритою. Але існує два припущення. Коли відбувалась «Велика культурна революція», його та всіх письменників того часу було піддано критиці, через що письменники переховувались будь-де. Таким чином, 24 жовтня 1966 року, він наложив на себе руки, тобто закінчив своє життя самогубством, але його жінка Ху Цзенцін розповіла, що на дім письменника був здійснений напад, і після того, його вбили. Лише 20 років потому, читачі поглибилися у творчість Лао Ше, яка була признана всесвітньо-відомою.

2.2. Взаємозв'язок антонімії та синонімії в романах «Лото верблюд» та «Під пурпурними стягами» Лао Ше.

Вершиною творчості Лао Ше, до війни з Японією, стає роман «Лото верблюд», опублікований 1937 року. В той час Лао Ше відійшов від своїх справ учителювання і

поглибився у літературу. В цьому романі, він продовжив розповідь про маленьку людину з роману «Розлучення», де головний герой відчуває себе немичним та безсилим у світі, а згодом всі його мрії втрачаються. Так чи інакше, письменник наводить велику кількість антонімів та синонімів у своєму творі (<https://zarlit.com/>). Розглянемо кілька цитат з роману «Лото верблюд»:

1) «Цзі Цзу боровся за справедливість, в той час як його суперник захищав несправедливі закони...» – у цій цитаті слова «*справедливість*» та «*несправедливість*» є антонімами.

2) «Коли Цзі Цзу переміг, він відчув себе не тільки героєм, а й переможцем...» – у цій цитаті слова «*герой*» та «*переможець*» є синонімами.

3) «Фан Хуа був худорлявим і слабким, але він став сильним завдяки своїй наполегливій роботі та тренуванням...» – у цій цитаті слова «*слабкий*» та «*сильний*» є антонімами.

4) «Фан Хуа здолав труднощі, незважаючи на всі перешкоди, завдяки своїй наполегливості та витривалості...» – у цій цитаті слова «*наполегливість*» та «*тривалість*» є синонімами.

5) «Шень Мейлін чинила опір обмеженням, які їй нав'язувало суспільство, і прагнула рівноправності...» – у цій цитаті слова «*обмеження*» та «*рівноправність*» є антонімами.

6) «Шень Мейлін була вродлива як зовні, так і в середині – її доброта і мудрість приваблювала людей» – у цій цитаті слова «*вродлива*» та «*приваблива*» є синонімами.

Роман «Під пурпурними стягами» 1962 року – був останнім твором великого та видатного китайського письменника. Про нього дізнались лише 1979 року, адже письменник був трагічно вбитий 1966 року. Тому роман так і не встиг вийти у світ від його імені. Роман так і не був завершений, але сюжет тісно переплітається про події, які відбувалися в Китаї протягом XIX - XX століття. В той час, правління країни належало маньчжурській династії Цін (<https://readli.net/>). Не зважаючи на те, що книжка так і не була дописана, автору не завадило внести опис, зокрема антонімів та синонімів, головних героїв і не тільки. Розглянемо кілька цитат з роману «Під пурпурними стягами»:

1) «Кохання і ненависть завжди були невіддільні один від одного...» – у цій цитаті слова «*кохання*» та «*ненависть*» є антонімами.

2) «Вона була прекрасною і милою, її краса не залишала байдужим нікого...» – у цій цитаті слова «*прекрасна*» та «*мила*» є синонімами.

3) «Він був шляхетним і щедрим, в той час коли його ворог був жадібним і жорстоким...» – у цій цитаті слова «*шляхетний*» та «*щедрий*» є антонімами до слів «*жадібний*» та «*жорстокий*».

4) «Його серце наповнювалося сумом і смутком, коли він думав про минуле та втрати...» – у цій цитаті слова «*сум*» та «*смуток*» є синонімами.

5) «Вона була красивою та привабливою, у той час як її сестра вважалася нудною та непомітною...» – у цій цитаті слова «*красива*» та «*приваблива*» є антоніми до слів «*нудна*» та «*непомітна*».

6) «Вона була розумна і освічена, її знання вражали всіх, хто з нею спілкувався...» – у цій цитаті слова «*розумна*» та «*освічена*» є синонімами.

Висновки до другого розділу

Можемо прийти до висновку, що в цьому розділі описується творчий шлях китайського письменника Лао Ше, та приклади антонімів та синонімів у його романах «Лото верблюд» і «Під пурпурними стягами».

Творчість Лао Ше була побудована на увазі письменника до проблеми Китаю, а саме до історичного минулого, де спробую письменника було віднайти гарні моменти того часу. Але все ж таки це не відповідало панівній ідеології, яка прагнула викреслити всю пережиту історію китайського народу. А втім, п'єси письменника були переважно слабкими та поверхневими, але цього не можна сказати про його романи, адже вони чіпляли за душу кожного читача. Те що стосується п'єс, які були написані наприкінці творчого шляху письменника, то це стає все більш зрозумілим. Хоча він займав найвищі посади, такі як заступник голови «Правління спілки китайських письменників» та депутатом «Все-китайської асоціації працівників

літератури і мистецтва з опору ворогів», то в період 1950 – 1960 років, він відійшов від справ літературної творчості.

Також було проілюстровано цитати з романів «Лото верблюду» та «Під пурпурними стягами». З яких ми можемо побачити, що творчість письменника була побудована на реалістичному та побутовому жанрі. В цих творах присутня велика кількість як антонімів, так і синонімів. Адже автор більш детально заглиблювався у проблеми минулої історії Китаю, які деякі з них він особисто бачив на свої очі. Тому в романах, ми можемо спостерігати різні за своєю структурою види антонімії та синонімії, а також їх класифікацію.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Антонімія та синонімія грає важливу роль в сучасній китайській мові. Ми визначили поняття антонімія та синонімія в цілому. Розглянули типи антонімії та синонімії в сучасній китайській мові, а саме те, що антонімія має чотири типи: 1) комплементарні антоніми; 2) градуйовані антоніми; 3) антоніми напрямку; 4) реляційні антоніми. В свою чергу, синонімія поділяється на три типи: 1) представлені односкладовими словами; 2) представлені як односкладовими, так і багатоскладовими словами; 3) представлені багатоскладовими словами, які складаються з двох або більше складів.

Також було розглянуто структурні, функціональні та стилістичні особливості явищ антонімії та синонімії в сучасній китайській мові. Стилiстичною особливiстю антонiмiї є те, що антонiми уточнюють характер понять, сприйняті вираженню точності та однозначності. А розуміння суперечностей та відмінностей дає змогу зрозуміти емоційне забарвлення комунікації. А ще встановити зв'язки між одиницями мовлення та їх місце в системі мови. Синонімія має синонімічні ряди, які об'єднані за близькістю значень, тому і утворюють синонімічний ряд. При аналізі синонімічних зв'язків, утворених між словами, при описі синонімічного ряду прийнято виділяти кореневе слово, яке є найбільшим смисловим значенням, а також є стилістично нейтральним. Таким чином воно дозволяє виступати, як домінантом, у синонімічному ряді. Синонімічні ряди, будучи неоднаковими за кількістю вхідних до їх складу лексичних одиниць, можуть складатися з необмеженого числа синонімів. Синонімічний ряд, представляє тонку деталізацію смислових відтінків значень. Тому він зіставляє приналежність слів до функціонального стилю. Стилiвова приналежнiсть може ускладнюватись додатковим емоційно-оцiнним вiдтiнком. В свою чергу експресивно-стилiстичнi та функцiонально-стилiвовi значення переплiтаються.

Розглянули творчий здобуток китайського письменника Лао Ше, який був видатною людиною, мав повагу та особливу творчість на своєму літературному шляху. Його життя було сповнене великих пригод та неочікуваностей. Хоча він народився не в багатій сім'ї, він зміг добитись певного успіху завдяки своїй творчості, яка сподобалась багатьом людям. Більшу частину свого життя, він перебував у інших

країнах, викладаючи китайську мову іноземцям та біженцям, але в цей період він удосконалює свій рівень англійської мови. Там він захоплюється творчістю європейських письменників, після чого він знайде свого внутрішнього та творчого генія. Більшість його романів, наповнюється згадуванням про рідну Батьківщину, а саме історію бідного, на той час, китайського народу. І все ж таки його спіткає важка доля, під час «Великої культурної революції».

А також, було наведено декілька цитат з романів «Лото верблюд» та «Під пурпурними стягами», де ми знайшли та проаналізували антоніми і синоніми в творах. І дійшли до висновку, що явища антонімії та синонімії грають важливу роль в сучасній китайській мові. Адже, зв'язок антонімії та синонімії підтверджує системність явищ, їх взаємовплив і взаємозумовленість.

АНОТАЦІЯ

这篇学期论文考虑了反义词和同义词的概念，以及它们在现代汉语中的结构、功能和文体特征。反义词和同义词的类型和分类。它们在中文中的作用和用法。在中文，反义词是由具有相反含义的词对比形成的。从语义相互联系的角度，现代汉语反义词分为四类：1) 互补反义词、2) 相对反义词、3) 方向性反义词、4) 关系反义词。现代汉语中的同义词是指两个或两个以上的词具有相近的字形或相同的意思的现象。同义词分为：1) 格义同义词、2) 表达文体同义词、3) 功能文体同义词。一个或另一个词的反义词和同义词一起属于一个词汇语义词组。中国作家老舍的传记、创作成就和生平。小说“骆驼祥子”和“正红旗下”中的引述示例，我们在其中找到了主要人物的反义词和同义词示例。通过本课程，可以更多地了解现代汉语中的反义词和同义词现象，以及它们的结构、功能和文体特征。并以中国作家老舍的小说为例。

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. «Рух 4 травня» [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://eduknigi.com/istor_view.php?id=297.
2. Cruse, D. A. (1986). *Lexical Semantics*. Cambridge: Cambridge University Press.
3. Leech, G. (1983). *Principles of Pragmatics*. London: Longman.
4. Li C. *MANDARIN CHINESE A Functional Reference Grammar* / C. Li, S. Thompson. – London, 1981. – 677 с.
5. Lyons, J. (1977). *Semantics (vol.1)*, Cambridge: Cambridge University Press.
6. Wang Wei. *An Analysis of Chinese Antonyms and an Investigation of Their Usage by Secondary School Ethnic Chinese Students in Singapore* / Wang Wei. – Nanyang Technological University, 2016. – 190 с.
7. Антонім [Електронний ресурс]. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: [https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%90%D0%BD%D1%82%D0%BE%D0%BD%D1%96%D0%BC#:~:text=%D0%90%D0%BD%D1%82%D0%BE%CC%81%D0%BD%D1%96%D0%BC%D0%B8%20\(%D0%B3%D1%80%D0%B5%D1%86,_%D0%BF%D1%80%D0%B8%D1%81%D0%BB%D1%96%D0%B2%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%B8%20\(%D0%BC%D0%B8%D1%80%D0%BD%D0%BE%20%E2%80%94%D0%B2%D0%BE%D0%B9%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%B8%D1%87%D0%BE\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%90%D0%BD%D1%82%D0%BE%D0%BD%D1%96%D0%BC#:~:text=%D0%90%D0%BD%D1%82%D0%BE%CC%81%D0%BD%D1%96%D0%BC%D0%B8%20(%D0%B3%D1%80%D0%B5%D1%86,_%D0%BF%D1%80%D0%B8%D1%81%D0%BB%D1%96%D0%B2%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%B8%20(%D0%BC%D0%B8%D1%80%D0%BD%D0%BE%20%E2%80%94%D0%B2%D0%BE%D0%B9%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%B8%D1%87%D0%BE)).
8. Антонімія [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://pidru4niki.com/1748081148095/dokumentoznavstvo/antonimiya>.
9. Вступ до мовознавства: Підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів. — К.: Видавничий центр "Академія", 2001. — 368 с. (Альма-матер)
10. Енантіосемія [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%95%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D1%82%D1%96%D0%BE%D1%81%D0%B5%D0%BC%D1%96%D1%8F>.

11. Коваль О. А. ЯК РУХ 4 ТРАВНЯ ЗМІНИВ КИТАЙ [Електронний ресурс] / О. А. Коваль – Режим доступу до ресурсу: <https://sinologist.com.ua/koval-o-yak-ruh-4-travnja-zminyv-kytaj/>.
12. Кочерган М. П. Вступ до мовознавства. Підручник. — Вид. 2-ге. — Київ, 2008. — 368 с.
13. ЛАО ШЕ - Біографія, життя і творчість письменника [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://zarlit.com/biography/laoshe.html>.
14. Лао Ше [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9B%D0%B0%D0%BE_%D0%A8%D0%B5.
15. Межуєва І. Ю. АНТОНІМІЯ ЯК МОВНЕ ЯВИЩЕ: ПРИНЦИПИ ТА ПІДХОДИ / І. Ю. Межуєва // Філологічні науки / І. Ю. Межуєва. – Приазовський державний технічний університет, 2018. – (Молодий вчений).
16. Нестеренко О. О. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ АНТОНІМІЧНИХ ПАР ВИГУКІВ СУЧАСНОЇ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ / О. О. Нестеренко // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету / О. О. Нестеренко. – Київ, 2014. – (Філологія; № 12).
17. Під пурпурними стягами [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://readli.net/pod-purpurnyimi-styagami/>.
18. Придушення Боксерського повстання [Електронний ресурс] // ЦЕЙ ДЕНЬ В ІСТОРІЇ – Режим доступу до ресурсу: <https://www.jnsm.com.ua/h/0814N/>.
19. Синоніми та їх види. Синонімічний ряд. Антоніми та їх види [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://naurok.com.ua/urok-sinonimi-ta-h-vidi-sinonimichniy-ryad-antonimi-ta-h-vidi-272650.html#:~:text=1.,%D0%BA%D0%BE%D0%B3%D0%BE%2D%D0%BD%D0%B5%D0%B1%D1%83%D0%B4%D1%8C%20%D0%B0%D0%B1%D0%BE%20%D1%81%D1%85%D0%B2%D0%B0%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F%C2%BB>.
20. СИНОНІМІЯ [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://goroh.pp.ua/%D0%A1%D0%B8%D0%BD%D0%BE%D0%BD%D1%96%D0%BC%D1%96%D1%8F>.

21. Тавтологія (риторика) [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: [https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A2%D0%B0%D0%B2%D1%82%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F_\(%D1%80%D0%B8%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B8%D0%BA%D0%B0\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A2%D0%B0%D0%B2%D1%82%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F_(%D1%80%D0%B8%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B8%D0%BA%D0%B0)).
22. Тарасенко О. О. Антоніми [Електронний ресурс] / О. О. Тарасенко // Велика українська енциклопедія. – 2023. – Режим доступу до ресурсу: <https://vue.gov.ua/%D0%90%D0%BD%D1%82%D0%BE%D0%BD%D1%96%D0%BC%D0%B8>
23. Філон М. І. Сучасна українська мова. Лексикологія. Навчальний посібник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів / М. І. Філон, О. Є. Хомік. – Харків: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2010. – 220 с.
24. 张庆云, 张志毅 (2009). 反义词大词典 (新一版). 上海: 上海辞书出版社.
25. 张庆云, 张志毅. (2004). 反义词词典收的应该是词的最佳反义类聚. 二十世纪现代汉语词汇论文精选. 北京: 商务印书馆.
26. 朴镇秀. (2009). 现代汉语形容词的量研究. 复旦大学博士论文.
27. 石安石, 詹人凤. (1983). 反义词聚的共性、类别及不均衡性 (语言学论丛). 北京: 商务印书馆.
28. 胡壮麟. (1988/2001). 语言学教程(修订版). 北京: 北京大学出版社.
29. 蒋绍愚. (1989). 古汉语词汇纲要. 北京: 北京大学出版社.
30. 黄伯荣, 廖序东. (2005). 现代汉语 (增订 3 版). 北京: 高等教育出版社.